

„a teljes munka és keresőképesség elértének idején fennforgó kereseti viszonyok”-at vette alapul. (P. VI. 6645/1924.)

A járadék összegét az ítélet az alsóbíróságok ítéletének megváltoztatásával papirkoronában és nem aranykoronában állapítja meg azzal az indokolással, hogy a pénzünk értéke ma már állandó és az aranykorona átszámitási kulcsa vitára adhat alkalmat.

III. A gőzcséplésnél szikrakár merül fel. A Kuria nemcsak a cséplésnél működő vezető gépészt, aki gondatlanul járt el, hanem a cséplőgéptulajdonosokat is kártérítésre kötelezi, bár azokat culpa in eligendo nem terhelte és a cséplést a Kuria veszélyes üzemnek nem tekintette, mert „figyelemmel a felhívott döntvényben (84. t. ü. h., mely a megbízónak a megbízott cselekményeiért való felelőssége kérdésében határozott) felállított kivételes szempontokra és pedig — az adott esetben — a peres felek vagyoni helyzetére, alperesek circa 300 holdas bérgazdaságára s azon méltányossági tekintetre, hogy a keresetükre utalt felperesek a tüz esetet folytán az oltási nehéz munkával kiérdemelt keresményüket saját hibájukon kívül veszítették el”, a kártérítési felelősség megállapítandó. A Kuria csak a kár fele összege erejéig marasztalta a cséplőgéptulajdonosokat. A kár megosztása méltányosságból helyes és tárgyi felelősségnél is a célszerű kárkiegyenlítés eszméjére való tekintettel gyakrabban alkalmazandó. Eddig az volt az elv, hogy objektív felelősségnél kármegosztásnak nincsen helye, ami annak a vétkességi felfogásnak maradványa, hogy csak akkor van kármegosztás, ha a károsult is vétkes.

A meghatalmazónak culpa in eligendo nélküli, véltlen felelőssége a megbízottért megfelel a 84. t. ü. h. és a Tervezet 1473. §-ának 2. bekezdésében foglalt méltányossági tekinteteknek.

A fenti határozat még egy érdekes kijelentést tartalmaz: „Tekintve emellett, hogy az alperesek nem hoztak fel oly tényeket, amelyekből a tűznek egyéb uton és módon való keletkeztetetésére csak következtetni is lehetne,

sem nem okszerűtlen, sem nem nyilván helytelen a felelősségi bíróságnak a szakérték véleménye s a peres felek tényelődadásából vont az a következtetése, hogy a tüzet a gőzgép kéményéből kihullott szikra okozta.”

Látszólag logikai következtetés segítségével való bizonyításról van szó, tulajdonképen azonban a bizonyítási tehernek, annak igazolásának, hogy a kár másból származott, az alperesekre való áthárítása foglaltatik benne. Általában a károsító, illetve az üzemtulajdonos, kinek üzemében a kár keletkezett, könnyebben bizonyíthatná a kár eredetét és hogy őt vétkesség nem terheli, mert minden elővigyázati intézkedést megtett, mint a károsult, ki teljesen tájékozatlan az üzemi viszonyok tekintetében és nem is ért az üzem sajátosságaihoz.

A határozatokban az a törekvés nyilvánul meg, hogy minden üzemi tevékenység okozta kár esetén a 84. t. ü. h. alapján a bírói gyakorlat az objektív felelősséget kiterjessze, ami helyes is, mert a károsultra egészen közömbös, hogy a kárt természeténél fogva veszélyes üzem, vagy csak reá nézve veszélyessé vált üzem okozta-e, másrészt, ha a veszélyes üzem tudja a nagyobb rizikót viselni, annál inkább tudja egyéb üzem, hol ezek a balesetek nem olyan gyakoriak.

Sz—i.

A vis maior kérdéséhez. A vis maior talán egyike a laikusok előtt is a legismertebb jogi műkifejezéseknek. A nézetek azonban annál kevésbé tisztázottak.

A Kuria most igen érdekes kijelentéseket tett egy ítéletben. (P. VI. 4148/924.) amelyek a jövőre is iránymutatók lesznek.

Alperes a tüzvész okozta kárral szemben a vis maiorra hivatkozott és azzal védekezett, hogy az oltáshoz szükséges felszereléssel el volt látva és mindent elkövetett az oltás és mentés érdekében. A két

alsó fok a keresetet el is utasította. A felülvizsgálatnak a Kuria helyt adott és alperes kártérítési felelősségét megállapította. Az indokolásból idézzük a következőket:

„Téved a felebbezési bíróság abban, hogy a tűz kitérését és pusztítását az erőhatalom fogalma alá vonja. Ugyanis erőhatalom csak úgy lenne megállapítható, ha a tűz olyan körülmény miatt tört ki és pusztított, amelyet rendes emberi gondossággal előrelátni vagy elhárítani nem lehetett. Ez azonban az adott esetben még akkor sem áll, ha a tűz nem a gépházban a kazán tüzelőjéből kikotort parázsló hamuból, hanem a tetőnek kigyulladásából keletkezett. Nevezetesen arra mindig lehetett számítani, hogy a tetőhöz közelálló kéményből kiszálló szikra a régi és száraz zsindelytetőzetet lángralobbanthatja; tehát a kellő előrelátás mellett gondoskodni lehetett volna olyan rendszabályokról, amelyek ennek a veszélynek, ha nem is kizárására, de legalább csökkentésére avagy a kitért tűz pusztító hatásának mérséklésére alkalmasak. Ily rendszabályokat azonban, aminők például a kéménynek magasabbra emelése, szikrafogó alkalmazása, a padlás letapasztása, tűzfalak huzása stb. az alperes nem vett foganatba, tehát nem hivatkozhatik sem erőhatalomra, sem arra, hogy a tűznek nagy arányokat öltött pusztítása neki fel nem róható.

Ennélfogva az alperes kártérítési kötelezettségét meg kellett állapítani és az ügyet a kár összegének kérdésében leendő döntés végett a felebbezési bírósághoz visszautasítani.*

Haszonrészesedő hitelező — alkalmi egyesülés? A romló valuta tette tömegjelenséggé a haszonrészesedés kikötésével egybekötött hitelnyújtást. A szemérmesebb hitelezők nyultak-e ehhez az eszközhöz, akik átallották a 8 százaléknál magasabb kamat kikötését, vagy pedig a ravaszabbak, akik így jogilag biztosítottabbaknak érezték magukat, ezt alig lehet eldönteni. Tény, hogy a legtöbbször a haszonrészesedést függetlenítették a haszon tényleges elérésétől és bizonyos minimumu hasznot az adós garantált, ami mellett a hitelező rendszerint kifejezetten kizárta a veszteségben való osztozást.

Az adós más hitelezői megpróbálkoztak azzal, hogy a haszonrészt mint társat tegyék felelőssé és az utóbbi időben ennek a felelősségnek a kérdése sűrűn felvetődött.

A Kuria most nemlegesen oldotta meg a kérdést, kimondva, (P. IV. 170/925.) hogy a haszonrészesedés melletti hitelezés nem alkalmi egyesülés és a hitelezőre az adós által kötött ügyletekből folyóan semmi kötelezettség nem származik.

A döntés kétségtelenül helyes. Más kérdés az, hogy az adós és hitelező egymásközötti viszonyában a hitelező nem viszi-e el az adós nyereségét, de ez a kérdés a maga jogi területén oldandó meg és a hitelező nyereségrészesedése nem lehet alapja a felek intencióitól teljesen távolálló társas viszony oktrojálásának. B. S.

Fiumeinek nem kell perkoltség-biztosítékot adnia. Az igazságügy-miniszter a kir. Kuriához intézett átiratában közölte, hogy az olasz külügyminiszter jegyzékében foglaltakhoz képest a hágai perjogi egyezmény Fiume területére is kiterjed. Ez alapon a Kuria (P. IV. 3852/924.) alperes perkoltség-biztosíték iránti kérelmét, illetve a pergátló kifogást elutasította.